

«Жіночий консорціум України», «Ла Страда – Україна», Ліга захисту прав жінок «Гармонія рівних», центр «Жіночі перспективи».

Отже, гендерна рівність є невід'ємною складовою принципу рівності, без досягнення і охорони якої неможливо стверджувати про відповідний розвиток фундаментальних цінностей правової демократичної держави та громадянського суспільства. Ми проаналізували, що в Україні цим процесам не надають відповідної уваги. Тому держава повинна створити систему гарантій, чітко сформований концептуальний підхід щодо методів та способів реалізації правового регулювання, що забезпечить виконання проголошених законодавством конституційних принципів гендерної рівності.

Список використаних джерел

1. The Sustainable Development Goals. *United Nations Development Programme*. URL: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html> .
2. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
3. Пищуліна О. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті Європейської стратегії України: доповідь / за ред. А. Чернова, А. Хопта. Київ: Центр Разумкова, 2016. 224 с.
4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 07.01.2018 р. № 2866-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 52. Ст. 561.

Івах М.

*студентка II курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.і. н., доцент
кафедри теорії та історії
держави і права ТНЕУ
Грубінко А. В.*

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ

15 лютого 1991 року, після зустрічі президента Польщі Леха Валенси, президента Чехословаччини Вацлава Гавела та прем'єр-міністра Угорщини Йожефа Антала, у місті Вишеград (Угорщина), була ухвалена Вишеградська угода. Ця дата тепер вважається початком Вишеградської групи - неформального політичного об'єднання Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини. Головною метою створення четвірки визначили вихід зі сфери контролю Радянського Союзу, запобігання реставрації попереднього політичного режиму, а також інтеграції до європейських та євроатлантичних структур [1].

Слід зазначити, що створення V4 подало надію на співробітництво Україні. З початку історії Вишеградської четвірки, українська влада робила декілька гучних заяв зі сподіванням на допомогу в різних сферах, до прикладу :

- 2005 рік – прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко зустрілася в місті Пулави (Польща) з прем'єр-міністрами країн Вишеградської четвірки. На даній зустрічі обговорювались питання енергетичної співпраці, зокрема, пов'язані з розвитком нафтових та газових магістралей, а також у сфері транспортування електроенергії. Саме тоді було зроблено першу публічну заяву незалежної української влади. Тоді, прем'єр висловила свої сподівання на допомогу V4 в інтеграції України до Євросоюзу. Вона зазначила, що після вступу в ЄС Україна може приєднатися до «Вишеградської четвірки» і додала: «Вона вже «п'ятірка» де-факто, а формально – «4+1» [1].

- Листопад 2014 року – на зустрічі в Братиславі Президент України Петро Порошенко та президенти країн Вишеградської четвірки домовились про започаткування нового

формату співробітництва, зокрема постійної взаємодії на рівні міністрів закордонних справ та оборони країн Вишеградської четвірки та України [2].

- Грудень 2014 року – Президент України Петро Порошенко під час зустрічі з делегацією країн Вишеградської групи в Києві висловив сподівання, що Вишеградська четвірка зміниться з V4 на V5 за участю України [3].

- Червень 2015 року в ході засідання начальників генеральних штабів країн «Вишеградської четвірки», в якому також взяв участь начальник Генштабу України Віктор Муженко, було заявлено про намір поглибити військову співпрацю з Україною.

Якщо ж звертатись до заяв саме V4, то у 2004 році Президент Польщі Александр Квасневський зазначив, що Вишеградська група може виступати зі спільними ініціативами, які стосуватимуться політики ЄС щодо її східних сусідів (у т. ч. України) і мати істотну роль в побудові європейських цінностей. Міністр закордонних справ Польщі Г. Схетина заявив, що Польща підтримає Україну, якщо вона захоче вступити до «Вишеградської четвірки» [4].

Тісна співпраця між Вишеградською групою та Україною почалася всередині 2000 років. Всі країни висловили свою готовність та бажання допомагати третім державам в підготовці до членства в ЄС та НАТО та розвивати політику Євросоюзу щодо країн Східної Європи. Спочатку співпраця з нашою країною не була достатньо активною, але все змінилося у 2014 році, коли Україна стала жертвою російської агресії. Саме V4 однією з перших заявила про бажання підтримувати територіальну цілісність та суверенітет України і саме завдяки підтримці цієї організації, Україні вдалося забезпечити альтернативне постачання природного газу, щоб послабити енергетичну залежність від Росії [5].

Якщо характеризувати загальну ситуацію тих років, можна зрозуміти, що всі країни Вишеградської групи визнавали Україну цілісною, суверенною державою, а політику Росії у грудні 2014 року оцінили як таку, що цей суверенітет порушує. До слова, саме Польща займала найбільш чітку та безкомпромісну позицію стосовно російської агресії: так, у квітні 2015 року, прем'єр-міністр Ева Копач заявила, що поки що немає підстав для відміни санкцій проти Росії, а Маршал Польського Сейму Р. Сікорський 29 квітня підтримав прагнення Києва відмінити візовий режим з ЄС [4].

Проте, співпраця почала занепадати в 2016-2017 роках. Політологи виділяють дві основних причини :

- 1 – зміна пріоритетів Вишеградської четвірки, а також поділу в поглядах щодо зовнішньої політики Кремля.

- 2 – неповне розуміння роботи цієї організації [5].

Виникає ще один нюанс: слід зважити на те, що Україна зараз перебуває не в найкращих відносинах з країнами-учасницями V4 (такі як Польща та Угорщина), на фоні чого виникає саме питання перезавантаження стосунків і можливість цього взагалі.

Відносини України з Польщею, а тим більше з Угорщиною, стали дещо складнішими ніж були раніше. З Польщею спостерігається відродження старої історичної дискусії, підкріпленої внутрішньополітичним порядком денним, а Угорщина різко критикувала заходи, вжиті Києвом у своїй мовній політиці, зокрема, щодо угорської меншини в країні. Реакція Будапешту на прийняття Україною нової редакції Закону про освіту була негативною і дуже швидко сторони прийшли в глухий кут взаємних звинувачень.

Для того, щоб розглядати відновлення стосунків з Вишеградською четвіркою, політологи виділяють декілька способів:

По-перше, самі країни V4 не готові відмовлятися від співпраці в рамках групи. Більше того, на владному та експертному рівні є усвідомлення, що відсутність координації в рамках групи та постійних консультацій може негативно вплинути на економічну ситуацію в країнах. По-друге, вихід із активної фази міграційної кризи в Європейському Союзі і формування позитивних спільних позицій щодо низки питань на рівні ЄС, дозволяє говорити про поступовий вихід з чергової кризи V4 і пошук нових горизонтів діяльності. На цьому тлі існує необхідність для Вишеградської четвірки посилення позитивного порядку денного, пошуку нових тем і форматів співпраці. Такими напрямками можуть бути питання зовнішньої політики

ЄС (Західні Балкани та Східне партнерство), політика безпеки та оборони ЄС, енергетична безпека, а також поглиблення співпраці на внутрішньому ринку [6].

Станом на сьогодні, вже є позитивні зрушення з Польщею, Словаччиною і Чехією. Так, у лютому 2020 року, була проведена спільна пресконференція міністра закордонних справ України В. Пристайко і міністра закордонних справ Чехії Т. Петржічека, на якій сторони висловили сподівання на подальшу співпрацю. У рамках пресконференції чеський міністр розповів, що обговорив з Пристайком підтримку України з боку Чехії в питаннях інтеграції України з ЄС, її суверенітету, а також питання Криму. Крім того, Петржічек двічі нагадав, що Чехія ніколи не визнавала анексії Криму і не має наміру цього робити у майбутньому.

Для України ця співпраця є вкрай важливою, адже:

1) всі країни групи V4 належать до пострадянських а тому вони, як ніякі інші держави усвідомлюють всю небезпеку сьогоденної ситуації в нашій країні та водночас можуть надати відповідну підтримку.

2) Варто знову ж таки згадати плани щодо євроінтеграції України, які підтримують країни четвірки.

3) Польща, Угорщина та Словаччина територіально межують з Україною, що значно посилює регіональну інтеграцію. Слід зауважити, що в умовах тісного взаємозв'язку незалежних держав, порушення мирного життя в одному регіоні впливає і на усі інші. Саме тому, ці країни також зацікавлені в стабільності України.

Тому, виходячи зі всього вищезазначеного, можна зробити висновок, що Україна має можливість відновити співпрацю з країнами Вишеградської четвірки шляхом відкритих переговорів та подолання наявних розбіжностей. Деякі науковці виділяють також більшу підтримку національних меншин задля покращення ситуації. Серед інших, українська дипломатія має також фокусуватись на політичних досягненнях з використанням майданчику V4 через 5-10 років. Існування регіонального об'єднання більш ніж 25 років з періодичними фазами активності та кризових явищ має сприйматись Україною як передумова до формування довгострокової стратегії щодо співпраці з Вишеградською групою. Але найголовніше - це посилення публічної дипломатії України з V4, через яку можна буде усунути всі спірні питання та подолати розбіжності.

Список використаних джерел

1. Вишеградська група. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%BF%D0%B0 (дата звернення: 02.04.2020).

2. Україна та «Вишеградська четвірка» працюватимуть по-новому. *Українська правда*. 2014. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/11/16/7044426/> (дата звернення: 02.04.2020).

3. «Вишеградська» четвірка може перетворитися на п'ятірку. *Українська правда*. 2014. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/12/16/7052259/> (дата звернення: 02.04.2020).

4. Лендзел М.О. «Україна та Вишеградська четвірка: стан і перспективи розвитку відносин». Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1861/> (дата звернення: 04.04.2020).

5. Савчук Т. Реанімація відносин між Україною та Вишеградською четвіркою (світова преса). *Радіо Свобода*. 2018. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29389762.html> (дата звернення: 05.04.2020).

6. Як далі будувати співпрацю України з Вишеградською групою? *Українська призма. Рада зовнішньої політики*. 2018. URL: <http://prismua.org/%D1%8F%D0%BA-%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%96-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%B2%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%8E-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%B7-%D0%B2/> (дата звернення: 08.04.2020).

7. Чехія ніколи не визнає Крим російським. *Укрінформ*. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/2869247-cehia-nikoli-ne-viznae-krim-rosijskim-glava-mzs.html> (дата звернення: 09.04.2020).